

La guineu

L'astúcia d'aquest gos salvatge va fer saó a l'enteniment de la gent antiga, que hi van veure un símbol d'enginy i d'engany, alhora que un caçador que volien caçar

Els humans tenim una relació especial amb els cànids, aquella família de mamífers de l'ordre dels carnívors que ens és molt familiar perquè hi pertany el que diuen que és el nostre millor amic, el gos. Diuen que la relació ve de lluny, de quan al Quaternari vam aprendre a cooperar, a treure profit l'un de l'altre, recíprocament. Però especial no vol dir sempre bona. També hi ha cànids que figuren al capdamunt dels animals odiats i perseguits a moltes cultures. Especialment un de nom curt i màgic. Però avui no és d'aquest que parlarem, sinó d'un altre membre d'aquella família que a Europa només té 3 de les 35 espècies que hi ha al conjunt del món. Avui dediquem aquesta finestra faunística a una de les espècies més conegudes, properes i generalment poc estimades que tenim: la guineu.

La guineu, guilla o guillot (*Vulpes vulpes*) és, sens dubte, un dels animals

més populars de les nostres contrades. Té una distribució mundial amplíssima que cobreix tot l'hemisferi nord. Això facilita que se n'hagin descrit 44 subespècies, que en són moltes. La nostra, la ibèrica, es va descriure científicament el 1907. Estudis més recents, però, van concloure que a Europa no es poden determinar prou bé les diferències entre subespècies. Vicissituds taxonòmiques a banda, la guineu és de la mida d'un gos mitjà si fa no fa, de color marronós per sobre, amb la gola, el pit i la panxa blanquinosos i les potes més fosques.

Ara bé, la variabilitat de coloració entre individus és molt notable, i n'hi ha de més rogencs, de més foscos i de més clars. Sigui del color que sigui, del cap en destaquen les orelles, una mica grosses i triangulars. La cua és llarga i tofuda, molt característica, amb una taca blanca a la punta. Quan les guineus emmalalteixen, sovint es coneix

perquè la tenen com un pal d'escombra. Tot i tenir uns bons ullals, la seva dieta és omnívora, i si no troba tall s'agafa al que hi hagi: insectes, fruita o restes d'animals morts. Caça bé, però s'acostuma fàcilment a la vida reglada dels abocadors, dels canyets i de les vores dels refugis de muntanya. És el que s'anomena una espècie oportunista, és a dir, que sap treure profit del que té a l'abast.

Arreu del país. Del seu comportament caldria destacar-ne la vida més aviat solitària que porta, i la seva gran capacitat d'adaptació al medi. Per això en trobem arreu del país, i naturalment a les comarques de l'àmbit d'aquesta publicació. De la plana cerealista als boscos caducifolis, de vora mar a l'alta muntanya. L'espectre de distribució de la guineu és molt ampli, tant com la seva dieta que ja hem esmentat. Pel que fa a l'altre gran requeriment, una llar on tirar endavant la descendència, no és exigent, sempre que no se l'acampi a foc i sang. Cria en caus que excava a talussos de terra o entre els rocs d'edificis abandonats, esculleres de canalitzacions, munteres de troncs i gairebé qualsevol refugi on pugui parir i alletar amb tranquil·litat els tres fins a dotze cadells que pot tenir. La productivitat varia en funció de la disponibilitat de menjar i de la densitat guineuera de la contrada.

La vida social de la guineu és rica i variada, com passa al conjunt de la família a què pertany.

Les cuques grosses i els petits mamífers dels prats alpins no s'escapen del nas fi de la guineu, que sovint hi puja a fer un bon àpat.



↳ Les primeres de moltes

A més de ser animals amb una elaborada comunicació mitjançant l'expressió facial i la posició de la cua, les relacions socials de les guineus poden anar des de l'estabilitat duradora d'una parella, passant per mascles amb més d'una femella, fins a grups de femelles assistents d'una que es reproduïx. Els experts han trobat que aquesta espècie pot emetre gairebé una trentena de sons diferents. El territori el marquen amb l'orina i les femtes, aquells cagallons de gos mitjà que es troben tot sovint cada tants metres a les vores dels camins, a terra mateix o sobre un roc.

Com a bon cànid, té un nas finíssim i una oïda extraordinària. Tan bona que pot sentir com van i venen els ratolins sota un tou de neu. Llavors, els va seguint i quan li sembla que hi és just a sobre, fa un bot per guanyar potència i es clava, gairebé literalment, a la neu per agafar-los d'una ràpida queixalada. Ho fa a l'estil dels grans mussols del nord d'Europa, que també cacen petits mamífers sota la neu, només guiats pel seu increïble sentit de l'oïda. Un altre tret familiar que la guineu també llueix és la resistència. Les guineus cobreixen bones distàncies en poc temps, i són capaces de caminar de pressa o córrer al trot durant una bona estona.

Un animal espavilat. Però potser la característica més remarcable de la guineu, si més no aquella en què més s'ha fixat la saviesa popular, és la seva astúcia. A totes les cultures de les terres on n'hi ha se la té considera com un dels animals més espavilats. Nogensmenys, algunes de les faules més antigues que es coneixen la tenen com un dels protagonistes més destacats. Una astúcia lligada a vegades amb un punt de fatxenderia que pot acabar-se-li gi-



Les primeres excursions de la meua vida les vaig fer amb el meu pare. Alguns dissabtes al matí anàvem a caminar. En recordo una especialment, llàstima que la seva data va salpar del moll de la meua memòria fa temps. El cas és que un dia vam anar d'excursió amb un company de classe veí del barri. Vam caminar pels Setinfers, un dels llocs més fantàstics de vora la Seu, amb uns xaragalls d'argila rogenca immensos. De sobte, un bon tros enllà d'on érem, algú de nosaltres va exclamar un «mireu!», que ens va alertar a la resta. Passava una guineu d'un color marró granatós. No la vam veure gaire estona, però n'hi va haver prou per quedar gravada en un petit plec del meu caparró. Crec que va ser la primera vegada que en veia una, si més no de dia. Perquè potser la primera primera va ser una nit tornant de Cabó, on solíem anar quan era petit. Sempre volia estar ben despert i assegut ben bé al mig del seient del darrere per si un animal travessava la carretera entre aquest poblet mil·lenari i Organyà. Amb els anys n'he anat veient bastantes, de guineus. Algunes de molt ben vistes, d'altres tot just d'esquitllada conduint. Un cop vaig estar a punt d'atropellar-ne una precisament al pont del riu de Cabó, pujant cap a la Seu. Sort que la vaig veure a temps, perquè, quina pena, quantes en moren cada nit sobre l'asfalt! 🐾

rant en contra, segons la moral final d'algunes rondalles.

La gent del país sempre l'ha vista com un animal aprofitat, capaç de fer veure el que no és per obtenir el que vol. 'Ser una guineu' és una manera de dir que s'és astut per aconseguir allò que hom desitja, si cal dissimulada-

ment, sense fer soroll. Per això i per la seva capacitat depredadora, hi ha mils de casos de guineus que han assaltat galliners, amb la corresponent persecució per part de l'home que això ha engendrat. Això i la seva preuada pell, quan era motiu de negoci aquí i a tants i tants altres llocs 🐾

Ben mirada, la guineu és dels animals més bonics que tenim.